



OLIV TA'LIM MUASSASALARIDA TALABALARGA TA'LIM BERISHDA QO'LLANILISHI MUHIM OMILLAR

XUSHVAQTOVA YULDUZ BAHRIDDINOVNA

Termiz muhandislik-texnologiya instituti akademik litseyining matematika fani o'qituvchisi

QODIROVA SHODIYA BAHRIDDINOVNA

Termiz muhandislik-texnologiya instituti akademik litseyining matematika fani o'qituvchisi

Annotatsiya. Oliy ta'lim mazmuni matematik sifatida oliy ta'limda muhim rol o'ynadi. Hozirgacha, ayniqsa muhandislik ta'limi sohasida. Bu matematikani joriy etish mehnat bozorida klassik moddalarning amaliy qo'llanilishini kamaytirish uchundir. Matematika uchun matematik kompetentsiyalarning rivojlanishi e'tiborni jalb qilish juda muhimdir. Matematik kompetentsiyalarning rivojlanishi matematikaning mohiyati, umumiy kompetentsiyalarni tekshiradi. Matematikadan dars berish esa tashkilotni tavsiflaydi. Matematikada o'quv dasturining asosidagi model matematik tarkibi bo'linishiga asoslanib darajalanadi. Matematikani o'qitishning rivojlanishi bilan turli sohalar ham jadallik bilan rivojlanib bormoqda va atrofdagi turli sohalarni matematika bilan uzviy bog'liqligi va u tarmoqlar orqali muhokama qilinmoqda. Yevropa matematika sohasini IT dasturlarini o'quv jarayonida birlashtirish bilan uzviy bog'lamoqda. Matematika, shuningdek matematika amaliy qo'llanmalarini o'z-o'zini baholash bo'yicha tajriba o'tkazish tajribasi keng qo'llanilmoqda

Kalit so'zlar: Z-avlod, interaktiv, mobil ilovalar, media savodxonlik, obyektiv tasavvur

Kirish Hozirgi kunda matematik muammolarni hal qilishda turli matematik dasturlar qo'llaniladi. Shuning uchun ko'plab manfaatdor tomonlar talabalarga qarashadi murakkab hisob-kitoblar bilan "qiynoq" bo'lmasligi kerak Oliy matematika - agar ular bo'lsa, yetarli bo'ladi asosiy tushunchalarni o'rganing va tegishli dasturlardan foydalaning muammo echimi. Shu bilan birga, mehnat bozorida vaziyat dinamikdir: yangi mahsulotlar, ishlab chiqarish menejmenti tizimi, uskunalar, uskunalar, texnologik jarayonlar va boshqalar ishga tushiriladi. doimiy ravishda o'zgartirish. Shuning uchun oliy ta'lim tizimi individualni bilim bilan ta'minlay olmaydi butun professional hayot davomida zarur. Universal va barqaror bilim va ko'nikmalar ikkalasi ham muhimdir universitet uchun va foydali bo'lgan ishlab chiqarish uchun Uzoq muddatli kasbiy faoliyatning turli shakllari mavjud Matematika sohasidagi ta'limni rivojlantirish uchun bir nechta muhim chora-tadbirlar mavjud. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining **PQ-4708-son** qarori bilan matematika sohasidagi ta'lim sifatini oshirish va ilmiy-tadqiqotlarni rivojlantirishga qaratilgan yo'nalishlar quyidagilardir:

1. **Oliy ta'lim tizimida matematika ta'limi va fani rivojlantirish:** Bu yo'nalishda matematika fanini o'rganish va tahliliy materiallar tayyorlashni o'z ichiga oladi. Tahliliy material asosida matematika fanini rivojlantirish bo'yicha "Yo'l xaritasi"ni ishlab chiqish va tasdiqlash amalga oshiriladi.
2. **Matematika fanini o'quvchilarning yoshiga nisbatan fanni o'zlashtirish:** Oliy ta'lim muassasalarida matematika darsliklari o'quvchilarning yoshiga nisbatan fanni o'zlashtirishni qiyinlashtiruvchi murakkab masalalardan iborat va boshqa fanlarda o'tiladigan mavzular bilan



uyg'unlashtirilmagan. Bu yo'nalishda matematika ta'limotining ta'lim olish bosqichlari o'rtasidagi uzviylik to'liq ta'minlanishi katta ahamiyatga ega.

3. **Xalqaro fan olimpiadalarida g'olib bo'lgan yoshlar va ularning murabbiy ustozlari mehnatini rag'batlantirish tizimi:** Bu tizim yosh matematik olimlarning taklif qilinishi va xalqaro ilmiy-tadqiqotlar olib borilishi uchun zarur shart-sharoit yaratadi.
4. **Matematika sohasidagi fundamental tadqiqotlarni moliyalashtirish:** Bu yo'nalishda matematika sohasidagi ilmiy-tadqiqotning amaliyot va ishlab chiqarish bilan bog'liqligi kuchaytiriladi. Fundamental tadqiqotlarni moliyalashtirish uchun budjet mablag'lari hisobidan superkompyuter, zamonaviy texnika va asbob uskunalar xarid qilinadi.
5. **Oliy ta'lim va ilmiy-tadqiqotlarning o'zaro integratsiyalashuvini ta'minlash:** Talabalar shaharchasida Fanlar akademiyasining V.I. Romanovskiy nomidagi Matematika institutining yangi va zamonaviy binosi barpo etiladi. Bu binoda ilmiy darajali kadrlarni tayyorlashning birlamchi bosqichi sifatida stajor-tadqiqotlik instituti joriy etiladi.
6. **Fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish:** Hukumat darajasida belgilash maqsadida O'zbekiston Respublikasining Bosh vaziri raisiligidagi Fan va texnologiyalar bo'yicha respublika kengashi tashkil etiladi. Bu kengash matematika sohasidagi ustuvor muammolarni tezkor bartaraf etish, fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish masalasini muhokama qiladi.

Xulosa qilib aytganda talabalarni o'qitish motivatsiyalarini va metodikalarini takomillashtirish uchun ko'pla chora-tadbirlar mavjud. Matematika ta'lim yo'nalishlari misolida, talabalarni o'quv jarayoniga motivatsiya berish uchun kerakli ishlarni ko'rsatamiz: Innovatsion mahsulotlar va jarayonlar: Talabalar uchun innovatsion mahsulot yoki jarayonni amalga oshirishda yaxshi motivatsiyaga ega bo'lish uchun ijodiy, tadqiqot va ixtirochilik faoliyatini rivojlantirish mumkin. Ta'lim metodikasini yangilash: Talabalarni o'qitishda yangilashgan ta'lim metodikasini qo'llab-quvvatlash maqsadida tajriba va ilmiy tadqiqotlarni amalga oshirish mumkin. Talabalarni o'qishdan chetlashtirish va qayta tiklash: Talabalarni o'qishdan chetlashtirish, qayta tiklash va kursdan kursga o'tkazish mexanizmlari yaxshi motivatsiyaga ega bo'lish uchun muhim. Akademik mobillik va kreditlarni tan olish: Talabalarni akademik mobillikka ko'tarish va kreditlarni tan olish motivatsiyaga yordam beradi. Baholash va baholarni konvertatsiya qilish: Talabalarni o'qishdan chetlashtirish uchun baholash va baholarni konvertatsiya qilish motivatsiyaga ega bo'lish uchun muhim Bu fikrlardan quyidagi ma'lumotlarni olish bilan birga, shaxsiy komponentlar qo'shish bilan fikrlarni xulosalash mumkin. Hozirgi globallashtirish davrida inson tobora murakkab mantiqqa ega bo'lishi talab etiladi. Chunki rivojlangan va to'xtovsiz yangiliklar va texnologiyalar o'ylab topilayotgan davrda mutaxassislar, olimlar ishlab chiqaruvchi kompaniyalardan doimo oldinda bo'lishi talab etiladi.

Adabiyotlar

1. lex.uz Matematika sohasidagi ta'lim sifatini oshirish va ilmiy-tadqiqotlarni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida 2-ilova
2. “O'quvchilarni Matematik Olimpiadalarga Tayyorgarlik” - M.A. Mirzahmedov 45-bet
3. O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'limga oid qonun hujjatlari.
4. Ziyo.net elektron sayti.
5. Uzluksiz ta'limni tashkil etishga oid davlat qonun hujjatlari.